

SZOLNOK-DOBOKA

Megjelen minden csütörtökön.

Szerkesztőség a Sörház-utczában 1. sz. a. az emeleten van.

Szerkesztőségi óra minden hétköznapon d. u. 2—3.

Felelős szerkesztő:

Dr. BR. HORVÁTH EMIL.

Hirdetési árak: egész oldal 48 K.

Hivatalos hirdetések garmondsora 30 fillér.

Előfizetési ár: egész évre 10 K.

Néptanítóknak, lelkészeknek és körjegyzőknek 8 kor.

Szent László.

(Gondolatok Szolnok-Dobokavármegye címere előtt.)

Írta: MÁRKI SÁNDOR.

II.

A futó ellenség aranyat szór a magyarok közé, hogy fel tartsa rohamukat. Szent László fohászára a pénz kővé változik; a kapzsiság oka megszűnik s a magyar sereg teljes győzelmet arat.

Pozsony alatt idegen ruhában hívja bajvívásra Salamon király híveit. Szintén idegen ruhában maga a király megy ellene, de már az összecsapás előtt ijedve hátrál. Emberek elöl nem futok, — szolt — de ez nem ember; hiszen tüzes angyalok oltalmazzák.

Három hónapig ostromolta Krakót; de nem tudta bevenni a lengyelektől. Serege már éhséget szenvedett. Hogy ezt az ellenség észre ne vegye, egy éjszaka egy-egy csizmaszárra való földet hozatott minden katonájával; a földet a tábor elé öntette, az így emelt dombot behintette lisztel. Reggel az ostromlottak meglepetve gondolták, hogy éjjel a magyaroknak élelmők érkezett s így még sokáig bírják az ostromot. Megadták tehát magukat. A magyarok dombján pedig, a Vávelen, királyi palotát és székes-egyházat építettek.

Sírlánál a nép hite szerint csodák történtek; de nem a középkori legendákból bőségesen ösmert módon, hogy sánták, vakok, bénák stb. meggyógyultak, — hanem úgy, hogy az igazságos király még holt után is kiderítette az igazságot a sírlánál tüzes vassal és forró vízzel tartott istenítéletek következtében. Isten csodája tartotta meg számunkra az ezen ítéletekről vezetett jegyzéknek, a Regestrum Varadiensének II. Endre korából való töredékét is, mely 389 pörös esetet s XIII. századbéli művelődéstörténetünkhöz megbecsülhetetlen adalékokat tartalmaz.

Újabb történetíróink egy része kicsinyli a legendákat s lesajnálja őket, hogy Lászlóban inkább a keresztényt, mint a magyart látták,

s hogy sikereit inkább Isten akaratának, mint a maga egyéniségének tulajdonították. Azonban az imént felsorolt adatok a keresztény magyart jellemzik; a legendák elbeszélései alapján ugyan, de a népmondák bőséges felhasználásával. A legenda csodának minősítette mindazt, a mit a nép annak megértésére beszélt el, hogy a csatárenen válságos helyzetekből Szent László egyszer-másszor miképen szabadította meg a népét. Apróságok kétségtelenül. De abban áll a hazai történelem varázsa, hogy fejünk felett Perikles helleneinek és Mirabeau francziának az egével, körülöttünk a világ eseményeinek magaslataival, észre szabad vennünk hatalmas sziklák tövében az apró kagylókat, a miket Szent László pénzének neveznek; s rengeteg erdők tisztásain a Gentiana cruciatában, a keresztes tarnicsban, rá szabad ösmernünk a Szent László fiúvére. Ép oly kevéssé vehetik ezt kicsiségnek vagy gyöngeségnek, mint azt, ha Tunisz földjére érve szegfűt szakít a franczia, hogy Szent Lajos király emlékének hódoljon vele. Végre sem szabad felednünk, hogy — kivált Szent Lajos ivadékanak, Nagy Lajos királyunknak idejében — még falusi templomaink falait is olyan freskók borították, a melyek Szent László vitézi tetteit a legendák s a mondák nyomán ábrázolták. Különösen a székely templomok falain találkozunk a cserhalmi ütközet egyes jeleneteivel. Magunk előtt látjuk a magyarok és kunok adáz küzdelmét, — Szent Lászlót, a mint a leányrabló kun vitézt üldözi, azután megbirkózik vele, lenyakazza, s a leány ölébe hajtja fejét, hogy kipihenje fáradalmait. Seps-Bessenő, Seps-Kilyén, Maksa, Gelencze, Bibarczfalva, Füle, Homorod-Szent-Márton, Derzs stb. templomaiban bizonyára nemcsak keresztényeknek, hanem magyaroknak is érezzük magunkat, mikor ezeket az elmosódott képeket nézegetjük.

Ne bántsuk a magyar legendákat: századokon át ápolták azok a nemzeti érzést s nagy alkotásokra lelkesítették művészeinket és költőinket. Egész legendák keletkez-

tek Szent László váradi lovas-szobráról, Kolozsváry Márton és György remekművéről, melyet 1390-ben két király: Mária és Zsigmond jelenlétében lepleztek le. Harmadfel század mulva a váradiak már régen kálvinisták voltak, nem hittek a szentekben, hanem azért le-lekiabáltak a falaikat ostromló törökökre, hogy soha se fáradjanak, nem bírnak velök: megvédik őket a szent királyok. Azok, akik ott vannak eltemetve s a kiknek szobrai ott állanak. «Ezek a szobrok — a török Evlia Cselebi szerint — oly szépek voltak, hogy mindegyik ragyogott az aranytól, midegyik felért egy-egy Rum-tartomány adójával». Közöttük Szent László szobra, a Mátyás korabeli magyar költő szerint is:

„Fénylik, mint a nap, sajog, mint arany:
Nem elégszik senki terád nézni!”

Mikor a törökök 1660-ban bevették váradot, először is ezekre a szobrokra rontottak, kardjaikkal csapdosták, hogy megtörjék a varázst.

De semmi sem törhette azt meg; mert Szent László tisztelete nemzeti érzéssé, sőt rajongássá fejlődött. A nagy király szellemét, mint Theseusét a görögök Marathonnál, a magyarok még gyakorta látták harcaikban. 1352-ben úgy kellett történnie, a hogy Arany János megírta: hallván a tatárok ellen küzdő székelyek veszedelmét, három százados sírjából Szent László kikelt, kardot kötött, szobrának érczlovára pattant, a csataterén termett, «jobb kezében, mint a villám, forgolódott csatabárdja: nincs halandó, földi gyarló féreg, a ki azt bevarja.» Atlamos népe megfutott s Váradon negyednapra a sírboltban átizzadva találták a király boldog testét. 1532-ben egyszer a törökök is azért szaladtak meg Kőszeg alól, mert «egy menyeyi jelenésű lovag lángoló szablyával kergette le őket a falakról». Nem Szent Márton volt az, a római vitéz, hanem a Szent László nevéhez fűződő magyar vitézség. Az az érzés, a mely azt mondatta Szent Lászlóval: «Jobb veletek halnom, mint látnom, hogyan hurczolják rabságba hitveseiteket és

TÁRCZA.

A táltosok.

Írta: Zöldi Márton.

(Lapunk jogosított kiadása.)

Roboska Pali nem lehetett rendes mértékkel bírni. Nagy szélsőségek találkoztak benne. A legjobb gazda és a legnagyobb korhely volt egy személyben. Ez utóbbi tulajdonsága periodikusan lépett fel nála. Neha hónapokig színt se látta a korcsmának. Aztán egyszerre, hirtelen, impulzive jött rá a korcsmázás. Bevette magát valahová a korcsmába, vendéglőbe, vagy csárdába s ki nem mozdult addig, a míg a pénzéből tartott. Ivott és itatott. Huzatta a nótáját rogyásig. Tele rakta az asztalt üvegekkel és gyertyákkal s kileste a legjobb alkalmat, hogy mindenestül felboríthassa.

Aztán kezdte elulról.

Olyan felur, félparaszt volt. A mellett élelmes kupecz, ki ésszel járt a vásárra. Most is két gyönyörű almásszürkével állított be a korcsmába. A korhely természete volt felül. Már másodnapja ivott, csodásan győzte. A czimborák kidőltek mellőle, egy-kettő kerekét oldott. A téli nap korai estje már leszállt, mikor azon vette magát észre, hogy egyedül maradt. Még a czigányok is elkeredezkedtek.

Roboska Pali mindenhez érzett kedvet, csak ahhoz nem, hogy hazamenjen. Birtoka ugy 3 óra járásnyira feküdt a Kerekretnen. Különbén agglégény volt. Nyugtalanul tekintgetett körül a

tágas ivóban, melynek egyik sarokasztalánál három gányó kuczorgott.

Gányónak arra mifelénk a feles dohánykereszt nevezik. Van ebben az elnevezésben valami gúnyos, kicsinylő vonatkozás. A szántó-vető ember nem tekinti magával egyenrangúnak azt, a ki nem arat, a ki a nagy munkaidőben csak kocszza a dohányt. Az — nézete szerint — csak olyan babra munka.

A három gányó az nap szállította be a dohányt. Meg is kapták a pénzüket s egy kis áldomást iddögáltak. Csak olyan szegényesen egykét litert mindegyik. Csak a hire kedvéért. A legtöbb pénzt Füstös Tamás kapta. Szorgalmas, takarékos gányó volt, a ki kevés előleget szedett ki az uraságtól. Száznegyven forint ütötte a markát. Nagyon meg volt elégedve magával és a világi renddel. Ugy egy óra mulva Roboskának megint akadtak czimborái. A czigányok ujfent előkerültek. Duhaj kedve szilajon kezdett lüktetni. Rendelte az italt nyakra-főre. Hangosság, vigasság töltötte be az ivót.

— Eb fel, kutya fel! — hangzott Roboska ajkairól. Majd megfizeti, a ki reggelig alszik!

Kocczintottak és ittak. Rendesen, szakadvást, mintha napszámba csinálnák. De ugy éjfél tájban Roboska Pali arra a szomorú fölfedezésre jutott, hogy elfogyott a pénze. Az apró is, a nagy is. Ugy látszik, nem hozott eleget. A mulató kedve pedig nagyobb volt, mint valaha.

Ez nem jó dolog, ezen segíteni kell. Segített is igazi korhely módra. Oda ment a gányók asztalához.

— Nó atyafiak, ki akar kendtek közül lovat venni?

Füstös Tamás félénken szólalt meg:

— En is vennék, mert épen szándékom van.

— Nó hát eladok két almásszürkét. Nézze meg kend. Különbet a nagyapja se látott. Hótig elparádézhat vele.

Füstös Tamás megnézte a holdvilágnál a két remek almásszürkét. Semmi ivadéka nem volt lókupecz, de azért felismerte, hogy helyes két jószág. Álmában se látott szebbet.

— Mennyi pénze van? — kérdezte Roboska.

— Száznegyven forintom! — hangzott a válasz.

— Tyűh, a rongyos miatyánkját a kórus vitézségének, az kevés! Akkor nincs vásár.

— Már pedig nekem nincs több pénzem.

Roboska kidüllesztette a mellét.

— Igazán nincs? — kérdezte gyanakodva.

— Mária ucsese!

— Adja ide! Üsse meg a menykő!

Megkötötték az alku. Füstös Tamás hazavitte a két almásszürkét, Roboska Pali pedig ott hagyta az árát. Mindez reggelig megtörtént minden baj nélkül.

A gányó-faluban nagy hire járt a Füstös Tamás két almásszürkéjének. Csodájára jártak. Bámulták és irigyelték.

— Igazi táltosok! — hangzott mindenütt.

Maga Füstös Tamás is mélyen meg volt illetődve, valahányszor rájuk nézett. A feleségének a szeme is könnybelábadt.

— Nó apjuk — mondta elérzékenyülten — megszánta kigyelmedet az Isten.

Nem is lett volna semmi baj, ha egy inczidens közbe nem jön. Az inczidens az volt, hogy az uradalmi bérlo Gajlás nagyságos ur, meglátta a két szürkét és azt kérdezte Füstös Tamástól, hogy eladók-e?

— Nem ugy vettem, hogy tulajdjak rajtuk.

— Pedig én megvenném. Jó áron venném meg.

faitokat. A király — a krónika szerint — a pusztulás láttára sírva mondta e szavakat; de azután, vörös zászlóval a kezében, legelül rohant a kunok táborára. «S az Ur összeűzta a kunokat a magyarok ábrázata előtt.»

Most háromszáz esztendeje az Istenért és Szabadságért fölkelt magyarok is Szent László koronájával akarták fölékesíteni Bocskay Istvánt, hogy «összeűzta az idegeneket a magyarok ábrázata előtt». Mert olyan idők jártak, mint a XI. században, a mikor egy Szent Lászlónak is a fölkelők közé kellett állania; s a mikor a királpárti Erneyei is azt mondta, hogy «készek vagyunk meghalni a királyért; de jobb volna, ha jó tanács után indulnánk».

(Folytatjuk.)

Milliók, jertek vissza!

(V. L.) A miről most néhány szót akarunk mondani, az is egyike azoknak a témáknak, melyek a sajtóban bizonyos periodusokban visszatérnek.

Tessék ez időtájban megtekinteni kereskedőink karácsonyi bevásárlásait és bizonynyára hazafiui aggodalommal értékeli, hogy milliók és milliókra megy az az összeg, melylyel most háziipari készítményekért a külföldnek adózunk.

Sóvárgó vágyakkal, esengő szóval fölbukkan nálunk a háziipar megteremtésének kérdése, de sajnos, jobbra csak hirlapi cikkelyekben, pedig hirlapi cikkelyekkel, melyek közérdeklődést nem tudnak támasztani, háziipart teremteni nem lehet.

A sikerben, hogy ez izben másként járnánk, lanyha reménnyel fogunk ahhoz, hogy e jelentős kérdésben fölrázzuk az apatikus társadalmat.

Hogy a házi ipar országfönntartó és felvirágoztató tényező, azt Svájcz beszédesen igazolja. Hogy nálunk nyers anyag, munkáskéz bővíben van, kitetszik azokból az erőtlén kísérletekből, melyeket el, eddig a háziipar terén tettünk. Csak meg kell nézni a bártfai játékipart, a torontáli szőtteket, az erdélyi faipari készítményeket és rögtön látni fogjuk, hogy itt egy kifejleszthető iparnak minden tényezője rendelkezésre áll. Ügyes munkáskéz, ötletgazdagság, bizonyos áttetsző nemzeti styl, e mellett tömérdek munkát leső kéz, bővíben mindenféle nyers anyag, csak egy hiányzik: a tőke. Ez a tőke pedig azért hiányzik, mert a vállalkozási kedv teljesen hiányzik, a közérdeklődésnek kellene ösztökélni a vállalkozási kedvet, hogy azok a milliók, melyek most kimennek tőlünk, itthon maradjanak.

Nálunk az a baj, hogy mindent a kormánytól várunk. Bizonyos irányban kezdést, kétségkívül kell várnunk a kormánytól és ebben nincs is hiányosság. A kereskedelmi kormány nagy szám-

mal tart fönn fafaragászati és kosárkötő tanműhelyeket, a hol évek óta hozzáértő előmunkások képeztetnek. A baj azonban az, hogy ezek az előmunkások nem a falukra mennek ki, ezrek és ezrek tanítására, hanem kénytelenek letelepedni városokban, beállni a kisipar sóhajtozó alakjai közé. A földmivelésügyi miniszterium is egész seregét rendezi évente a népies, gazdasági, háziipari cursusoknak.

A legutóbbi öt év alatt 1500 községben 20000 gazdassággal foglalkozó egyén tanult meg valamelyes háziipari foglalkozást. Rendkívül érdekes lenne tudni, hogy ez a 20000 ember a közeledő télen a nyert ügyességet fel fogja-e használni és hova fogja fejleszteni a jó példa ezt a foglalkozási ágat?

Hiszen nálunk a nép téli foglalkoztatásának kérdése nem tiszta közgazdasági ügy, de elsőrendű szociális érdek. Tessék meggondolni, hogy mostantól négy teljes hónapig a földmivelő munkáskéz pihenni kénytelen, hogy ennek a kényszerű pihenésnek, milyen kedélydeprimáló hatása van. E mellett a munkátlanság mennyi sok hajlékban szerzője a nyomornak, szükségnek, indítója a békétlenségnek, okozója a csüggedésnek, a társadalmi harcoknak. Mennyire megváltozna a helyzet, ha a munka alkalmak szaporíttatnának, a nép télen is keresne és nem lenne kénytelen a készből élni.

Mindezeket pedig elmondtuk abból az alkalmából, hogy 800 községben mostanában nyílt meg a népies gazdasági háziipari cursus. Kíváncs az, hogy mindazok, a kik hivatásból és nobile officiumból a nép vezetői, az ügyet megillető érdeklődéssel (mert hiszen ez az ügy a közérdeklődésből fejlődhet csupán) fogják kísérni, hisz' a mi kezdés most van, az csak indítása egy messze-menő s a jövőre váró actiónak, melynek célja, hogy azok a milliók, melyek ma még háziipari készítményekért külföldre mennek, itthon maradjanak.

HIREK.

— **Erzsébet ünnepély.** A dési polg. leányiskolában dicsőült Erzsébet királyné emlékezetére ünnepséget rendeznek. A november 19-én tartandó Erzsébet ünnepély műsora ez: 1. „Hymnus.“ Éneklő a növendékek kara. 2. „Meghalt királyné.“ Ifj. Fővényesi Bertalantól. Szavalja Görös Erzsébet I. oszt. tan. 3. „Erzsébet.“ Pál Károlytól. Szavalja Neudörfer Vilma II. oszt. tan. 4. „Erzsébet királyné emlékére.“ Karének. 5. „Cipruslombok.“ Lampert Gézátl. Szavalja Csath Ilona II. oszt. tan. 6. „Gödöllői erdő.“ Szavalja Hegyi Aranka III. oszt. tan. 7. „Thüringiai Szent Erzsébet.“ Előadja Bencze Erzsébet III. oszt. tan. 8. „A bártfai zöld erdőben.“ Magánének. Előadja Veress Ilona III. oszt. tan. 9. „A fogoly lengyel.“

Füstös Tamás pedig fölugrott az ágyból s fölpattant az egyik lóra. A másikat úgy vezette kötőféken. Nyargalt velük egyenesen Kerekretré Roboska Pál uramhoz. Ott találta az udvaron munkában. Éppen disznót ölt.

— Mi jót hozott? — kérdezte Roboska.

— Hát tetszik tudni, hogy én vagyok az az ember, a ki azt a almásszürkét vette kigyelmedtől.

— Az ám, látom, kend az. Jó két lovat kapott, annyit mondhatok.

— Füstös Tamás a fejét vakarta.

— Az a baj éppen, — kiálódott a szóval — nagyon is jó.

— A' nem olyan baj — nyugtatta Roboska.

— De mégis. Nagyon olcsón vettem, tulságosan olcsón. . . . Azt gondoltam tehát. . . .

— Mit gondolt?

— Hogy visszaadnám. . . .

— Micsoda?

— Mert hát megkövetem szépen, talán ha nem sérténém meg, mert nem is szándékom, a tekintetes ur, miutha egy kicsit többet ivott volna, mint a mennyit a természete megbír. . . .

Roboska haragosan, büszkén kapta hátra a fejét.

— Ejnye ebadta rongyos gányója! Még azt meri nekem mondani, hogy részeg voltam! Részeg volt ám a nagyapja! Kitakarodjék az udvaromból a lovaival, mert ebrudon hanyatom ki!

Füstös Tamás alázatoskodott.

— Hát hiszen nem úgy gondoltam éppen.

— Jó, jó, csak menjen Isten hírével! Azaz megálljon, vigye haza ezt a két hurkát a feleségének. Mondja, hogy Roboska Pál küldte. Jobbat a nagyapja se evett! Isten áldja meg!

Csegey Gusztávtól. Szavalja Márk Róza IV. oszt. tan. 10. „Volt egyszer egy királyné.“ Szaboleska Mihálytól. Szavalja Tukóri L. IV. oszt. tan. 11. Ünnepi beszéd. Előadja Kádár József polg. leányiskolai igazgató. 12. „Szózat.“ Karének.

— **A felsőbányai vasút megnyitása.** A Nagybánya—felsőbányai vasutat november 9-én adták át forgalomnak. 8 óra tájban érkezett meg a hivatalos vasuti főtisztviselőket hozó külön vonat, mely 6 órakor indult Szatmárról. A vonat csupa I-ső osztályu kocsikból volt összeállítva. Ezen indultak el a meghívottak 9 és $\frac{3}{4}$ órakor Nagybányáról Felsőbánya felé. A szénatérén nagyszámu érdeklődő közönség várta a berobogó vonatot s meg is éljenezte, a bizottság úgy itt, mint minden órháznál s a gírodtótfalusi állomásnál is megállott s gondosan megtekintett minden építményt és felszerelést s így nem csoda, ha csak 11 órakor érkeztek Felsőbányára. Itt az állomáson óriási közönség várta az érkező vonatot s kendő lobogtatással és éljenzésekkel üdvözölte. Farkas Jenő polgármester rövid talpraesett beszédben üdvözölte az érkezőket s azok élén Garády Sándor miniszteri biztost. Mire Garády rövid beszédben méltatta a vasut jelentőségét s megköszönte a fogadtatást. Délután 1 óráig tartott a jegyzőkönyv szerkesztése és aláírása s ekkor közebed következett a Korona szállóban, melyet a vállalkozók adtak.

— **Ne siessünk a takarmény eladásával.** Tapasztalván, hogy a kisgazdák egyrésze a felcsigázott takarmány áraktól megfélemlítve a saját jól-felfogott gazdasági érdekeik rovására a szálás takarmány készletüket — azon reményben, hogy takarmány szükségletüket annak idején állami hozzájárulással olcsóbb árban fogják beszerezni — áruba bocsájtották; erre való tekintettel figyelmeztetjük a gazdákat, ne siessenek a feleslegnek látszó takarmányuk eladásával, mert nem lehet tudni, hogy milyen hosszúra nyulik a tél, de másrésről fel vagyunk hatalmazva annak közlésére, hogy a takarmányt eladott gazdáknak a tél vagy tavasz folyamán bekövetkező takarmány szükségleteik pótlására irányuló kérelmei feltétlenül elfog utasíttatni.

— **Kinevezés.** A pénzügyminiszter Mály István dési pénzügyi fogalmazót a brassói pénzügyigazgatóságához pénzügyi segédtitkárrá nevezte ki.

— **Tanügyi hírek.** Vallás- és közoktatásügyi miniszter Timbus László kápolnokmonostori állami tanítót Kuduba, Csajda János bálványosváraljai áll. tanítót Kápolnokmonostorra helyezte át. — Csekme Gyula zabolai ev. ref. kántor-tanítót a kecsedi áll. el. iskolához kinevezte.

— **Esküvő.** F. hó 8-án, a szamosújvári örm. kath. nagytemplomban esküdött örök hűséget Haris Emil a szamosvölgyi vasut tisztviselője Kovrig Mariskának, Kovrig Simon v. orvos leányának. A polgári esketést Ábrahám Zachar főjegyző-anyakönyvvezető végezte, míg az egyház áldást Esztegár Gergely áldozár adta az új párra. A fényes esküvőn násznagyként szerepeltek Uhlyarik Albin orsz. fegyintézeti igazgató és Páll Bogdán főgimnáziumi tanár.

— **Köszönetnyilvánítás.** A zenekedvelők egyesületének folyó november hó 13-án rendezett hangversenyén, magas színvonalon álló, osztatlan lelkesedéssel és elismeréssel találkozott szíves közreműködéséért a résztvevő úrhölgyek és uraknak hálás köszönetét fejezi ki és további pártfogásukat kéri az egyleti elnökség.

— **Szerencsétlenül járt huszár főhadnagy.** Mint Szamosújvárról írják: a Paskál malom közelében tartott falkavadászaton súlyos baleset érte f. hó 8-án Ékes Károly honvéd huszár főhadnagyot, kit mint a helyi huszárosztály tisztikarának egykori derék és rokonszenves tagját, városunk közönsége is ismer. Egy árok átugrásánál ugyanis lebukott lováról, a mely patkójával bezúta a főhadnagy fejét. Az ütés következtében Ékes Károly koponyatörést szenvedett és eszméletlen állapotban szállították lakására, hol még ma is betegesen fekszik.

— **Eltűnt albiró.** A marosvásárhelyi kir. ítélőtábla, mint elsőfoku fegyelmi bíróság felhívja dr. Novák Albert székhelyéről engedély nélkül ismeretlen helyre távozott gyergyószentmiklósi kir. járásbírói albirót, hogy székhelyére haladéktalanul térjen vissza engedély nélküli távolléte miatt beadott fegyelmi panaszra nyilatkozatát tegye meg.

— **Ar örmény muzeum-egyesület.** A szamosújvári muzeum-egyesület szervező bizottsága Szongott Kristóf elnöklete alatt ülést tartott. Élénk eszmecsere fejlődött ki az egyesület alapszabálytervezetének megállapítása körül, a melynek ered-

— Ha'szen nem mondom, hogy éppen. . . .
Gajlás uram nem hagyta kibeszélni.

— Ide hallgasson Füstös Tamás: adok értük két igás lovat s tetejébe ötszáz forintot. Se többet, se kevesebbet. Holnapig meggondolhatja. Aludjék rá egyet.

Azzal odébb állott. Füstös Tamás azon az éjszaka nem aludt egy mákszemnyit. Nyugtalanul hanykolódott az ágyon. Mérlegelte az állapotát. Két ló meg ötszáz forint. . . . Mi ez? Hiszen akkor ötszáz forint ingyen marad a kezében. Egészen ingyen. . . . olyan ingyen, mintha lopta volna. . . . Mert hát egész évi keserves munka után se jár egy gányónak ötszáz forint, még akkor se, ha megszakad a munkában. . . . Ez nem istenes dolog. . . . Ha kevesebbet ígértek volna, a legboldogabb ember lett volna. De így nem tudta a lelkeére venni.

A skrupulusok egyre határozott alakot öltöttek. A szegény gányó a létért való küzdelemben csak azokat az eszközöket ismerte, a melyekhez verekjék fűződik. Még a fogai is vaczogtak arra a gondolatra, hogy ő minden vesződés, fáradság és munka nélkül ötszáz forintot zsebeljen be. Nem lehet azon Isten áldása. . . .

Azután bíráltni kezdte azokat a körülményeket, a melyek között a két almásszürkéhez jutott. Részeg, korhely embertől vette, olyantól, a ki elitta volna az esztét. Megvallotta magának, hogy ez bizony csunya, alattomos dolog. Ilyet jóra való embernek nem is szabadna tenni. Ezért még a rendbízós is felelősségre vonhatja. . . .

Hajnalba közölte aggályait a feleségével, ki szintén kevés megnyugtató momentumot látott az ötszáz forint nyereségében.

— Sok pénz az. A mi igaz, az igaz! — mondotta buslakodva.

ményében az alakítandó egyesület programjába egy igen nagy horderővel bíró tervet is felvettek. Elhatározták ugyanis, hogy az „Armenia“ magyar-örmény folyóiratot — mely az egyesületnek hivatalos organuma lesz — havonként egy fél ivre terjedő melléklettel kibővítik, a mely idegen — s főleg örmény, franczia és német nyelvű cikkekkel a magyarországi örmények helyzetét lesz hivatva a külfölddel megismertetni. Az alakuló közgyűlést — egy örmény etnografiai kiállítás keretében — ez évben karácsony táján fogják megtartani.

— **Szeszélyes időjárás.** A hirtelen téltre fordult idő szeszélyes változatokat mutatott a héten. Itt Désen is egy éjjelen erős dörgés volt, akár csak nyáron, de Pánczélesheiről írják, hogy ott szinte érthetetlenül szeszélyes volt az időjárás. Folyó hó 10 én, csütörtökön éjjel roppant nagy szélorkán dühöngött egész hajnalig. Éjfél után 2 óraker suhogó zápor szakadt nagy vilámlás és szűnni nem akaró dörgés között. Majd dara és később mogyoró nagyságu jég hullott, erre újra eső, villámlás és dörgés következett nagy szélviharral. Reggel 5 óra felé csendesült és akkor havazni kezdett reggel 8 óráig. 13 án reggel 3 óra óta havaz.

— **Állategészségügyünk** Szolnok-Dobokavármegyében a múlt héten következő volt: Veszétség: dési Pecsétszeg; magyarláposi Felsőszőcs. Ragados száj- és körömfájás: bethleni Felsőpusztaegres 11 u., Magyardéce 15 u.; csákgorbbói Alsóhagymás, Aranymező 4 u., Csáka 6 u., Semesnye 13 u.; dési Bálványosvárálja 9 u.; kékesi Százmáté, Veresegyháza 2 u.; magyarláposi Csernefalva 11 u.; nagyilondai Kábalapataka 2 u., Pirosa 7 u., Sósmező 1 u. Sertésvész: bethleni Bethlen, Nagydebek, Szászczegő 7 u., Szászszentjakab 8 u., Szeszárma 5 u.; csákgorbbói Csákgorbbó 1 t., Csokmány 3 u., Hosszúmező 2 u.; dési Alsókosály, Bacza, Bálványosvárálja, Gáncs 9 u.; kékesi Buza; magyarláposi Horgo-pataka 2 u., Kisdebreczen 4 u., Laposdebek 7 u., Nyárfás 1 l., Rogoz 9 u.; nagyilondai Csömény, Kábalapataka 8 u., Nagyilonda 2 u., Oláhfordórháza 4 u.; szamosújvári Kendilóna 6 u.

Hangverseny,

Az elmúlt vasárnap beköszöntött városunkba a „saison,“ minden külső kellékeivel együtt. Sűrű hó csapkodta a vármegyeház ablakait, beunt a nagyteremben pedig szép asszonyok és lányok s frakkos urak foglalták el a komoly bizottsági tagok helyét, türelmetlenül várva, hogy Bani Lajos rázendítsen a minden szívet gyógyító „boston“-ra.

A tánczot hangverseny előzte meg, mely — tekintve, hogy a Zenekedvelők Egyesülete rendezte — természetesen csak sikerült lehetett. Mindjárt az első számot, a zenekar által Gounod „Romeo és Julia“ című operájából előadott részeket, a közönség nagy tetszéssel fogadta s végeztől hosszasan megtapsolta. Szecsák János lépett azután a pódiumra s kurucz-nótákat énekelt a Szadváry Jánosné urnő zongorakiséréte mellett. Dalait — bár a színpadon sokkal inkább megállja helyét, mint a koncert dobogón — tűzzel és érzéssel adta elő.

Vigjátékban is volt részünk. Grengé Jenő egy felvonásu „Már alszik“ című darabját. mutatták be kedvelt műkedvelőink: Illgner Károlyné urnő, Czank Nepomuk János és Demeter György. Az igazat megvallva, szellemesebb dolgot is választhattak volna előadásra, mint a „Már alszik“ vigjáték. Így tisztán személyes érdemük és ügyes játékuknak tulajdonítható, hogy fáradságuk nem veszett kárba. Illgnerné urnő (szobaleány) és Czank (a kikapós férj) szerepében, igen jó alakítást mutattak be. Különösen tetszett Czank, a legöntudatosabb műkedvelők egyike, ki sohasem utazik hatásra, hanem a legyszerűbb eszközökkel vivja ki a sikert. Mostani fellépéssel is jó izléséről, éles megfigyelő tehetségéről tett tanúságot. Demeter Gyurka egészítette ki e hármast, a Don Juán inas szerepében mulattatván a közönséget.

Az estély clouja Forrai András gordonkaszólója volt. Nagy hálával tartozunk a zenekedvelők agilis elnökének, Balás Máthé törvényszéki elnöknek, hogy megnyerte a hangversenyre ezt az igazán vérbeli művészt. Biztos, nyugodt játék, kitűnő technika, érzésteljes előadás és a felfogás mélysége azok a tulajdonai, melyekkel egy csa-

pásra meghódította a hallgatóságot, úgy, hogy előre tervezett műsorát a sok ujrázásra három ráadással is meg kellett toldania. A kíséretet Skalla Károly látta el.

Végezetül ismét a zenekar játszott a „Lohengrin“-ból Gerstman Ödön szakavatott vezetése mellett kiváló preczizitással.

Mint már említettem „boston“ következett a hangverseny után s a válogatott társaság legvidámabb hangulatban maradt együtt a hajnali órákig. —r.

Törvényszék.

Esküdtszéki tárgyalás.

A dési kir. törvényszék, mint esküdtbíróóság ez idei őszi ciklusát november 14-én fejezte be egy szenzációsnak nevezhető bűnügy tárgyalásával.

Elsőnek hozta lapunk a hírt arról a borzalmas bűntényről, mely a dési határ Vágláb dűlőjében történt, hol október 25-én este egy fiatal 26 éves legényt Kimpán Mihályt az erdőszélen agyonvertek.

A bevezett vizsgálat — főleg Szálka Jenő vizsgálóbíró buzgalma folytán — hamarosan teljes eredményre vezetett s három nap múlva már mind a négy súlyos gyanúval terhelt egyén: Berki János, Román László, Szász Sándor és Bora János az ügyészség börtönében várta a büntető igazságszolgáltatás sújtó kezét.

November 14-én ült törvényt a négy vádlott felett a dési esküdtszék Almay Ferencz kir. törvényszéki bíró elnöklete alatt. Szavazó bírák: Söfalvy Lajos és Szabó Jenő kir. törvényszéki bírók voltak. A közbírák dr. Papp Sándor kir. alügyész képviselte. A védelmet ellátták Román Lászlórt dr. Farkas János, Berki Jánosért Pap Viktor, Szász Sándorért dr. br. Horváth Emil, lapunk felelős szerkesztője, Bora Jánosért dr. Kerekes János.

A vádlottak beismerték a büntetett elkövetését, csak azt nem lehetett tisztázni, a főtárgyalás folyamán, hogy tulajdonképpen melyiknek bántalmazása okozta Kimpán halálát. A bizonyító eljárás d. u. 1/3 órától 1/27-ig tartott s a kérdések megállapítása pedig csak 3/49 órára történt meg. Ekkor tartotta meg dr. Papp alügyész tömören megkonstruált, erős jogászai gondolatmenettel bíró vádbeszédét, melyre a védők sorrendben terjesztették elő avédelmet. Dr. Farkas védettje érdekében semmi mentő momentumot felhozni nem tudván, az esküdtektől csak igazságos verdiktet kért. — Pap Viktor, Berki védője, védettje erősen felindult állapotában látta a könnyebb minősítés okát s kérte az esküdteket, hogy az erős felindulásban elkövetett emberölésben mondják ki védettjét bűnösnek.

Dr. báró Horváth Emil az emberi akarat determinációjáról tartott bevezetés után mutatott rá védettjének, Szász Sándornak, szerencsétlen helyzetére, ki a messzi idegenből az ausztriai Klosterneuburgból Magyarláposra utaztában csak véletlenül száll ki Désen és rossz társaságba keveredve részt vesz oly ember halálában bántalmazásában, a kit sohasem látott s kinek a nevét sem tudta. Az emberi sorsba néha vasmarokkal belekapaszkodó végzet szomorú játékát látja védettje bűnbeestében s kéri az esküdteket, hogy a környéklet melegénél formálják határozatukat. Polemizálva a kir. ügyésszel, az ölésre irányuló szándék teljes hiányosságát látja s kéri az esküdteket, hogy a többek bántalmazásából beállott halálos eredményért védettjét a btk. 308. §-a értelmében mondják ki bűnösnek. — Dr. Kerekes, Bora János védője, védettje bűnsegőségét vette tagadásba s közreműködését csak vádlott társai veszélyes fenyegetése eredményének tekinti. Kéri védettje felmentését.

Éjfél után hirdette ki Gajzágó László várm. I. aljegyző az esküdtek verdiktjét, kik a 22 kérdésre felelvén, a két első vádlottat a btk. 279. §-ba ütköző szándékos emberölés, Szász Sándort a 308. §-ban írt közös bántalmazásból halált okozó testi sértés büntetésében mondták ki bűnösnek. Bora Jont ellenben nem találták bűnösnek az esküdtek. A verdikt alapján éjfél utáni 1 óraker hozta meg a kir. törvényszék ítéletét, mely szerint Berki Jánost 12 évi, Román Lászlót 13 évi fegyházra, Szász Sándort 1 évi 4 havi börtönre ítélte, Bora Jánost a vád alól felmentette. Az ítéletben vádlottak, védők, megnyugodtak, csak a kir. ügyész jelentett be semmiségi panaszt.

Az esküdtszék fáradságos vezetéseért elismerés illeti Almay Ferencz esküdtszéki elnököt. De ugy az esküdtek, mint a főtárgyaláson résztvevő felek nagyon kimerültek a 15 óras tárgyalás alatt. S épen azért az esküdtszéki tárgyalások beosztása és kitűzése körül megvártnók a jövőben azt az előrelátást, hogy ily nagy és hosszadalmas ügyet 2 napra

tűzzenek ki, a mi általa a testet-lelket elesigázó éjjeli ülésének eleje volna vehető. Tudunkkal csak a sajtóügyeknél szól a permanencia mellett nyomós érv, de más bűnügyeknél sehol sem ismeretesek az ilyen hosszú valóban „obstrukciós“ főtárgyalások!

CSARNOK.

Rákóczi.

— Elbeszélő költemény. —

(4)

Jelige: »Si Deus pro nobis, quis contra nos?«
Rákóczi jelmondata.

51. Fölpattan lovára, vágjat a hadélre;
Földereng az égnek keleti szegélye,
Oszlik a sötétség, virradóra fordul,
A fölszálló napnak a vére kicsordul;
S alá hinti rájuk szíve minden vérét,
Bibor fénybe vonja kurucok vezérét;
Egy sugára rászáll nemes homlokára,
És a gond eloszlik, mint az éji pira.

52. „Menj Rákóczi Ferencz, úgy lesz, a mint mond id!
Megírják a törvény szégyenletes pontját,
Árulónak fognak bélyegezni téged,
A ki a hazára hoztál dicsőséget!
Kitörlik nevedet nemesek sorából,
Az lesz a nemes, ki tégedet elárul;
Kincseid föllozstják, mint Krisztus ruháit,
S még sirodra sem jut a hazai pászit.

53. Menj Rákóczi Ferencz! s vele ti is hősök!
Születnek idővel lelkes hegedősök,
A kik csöndes estén, békés unokáknak
Mesélik nagy sorját a kurucz világnak.
Márvány-tenger partján zárandok-út lézen,
Befogad a nemzet szívébe egészen,
S azt a szégyenfoltot, mely nevedet föli,
Tíz millió magyar fogja kitörölni!

54. Egész Magyarország talpra kél egyszerre,
Utánad fog menni a Márvány-tengerre;
Zászló erdők között fognak visszahozni,
Még a pogány is fog érted imádkozni,
Gyöngé, öreg lantos előveszi kobzát,
Nevedet tündérek ajkaira hozzák,
S énekel majd rólad késő nemzedéknek,
Búbánatos hangon csendülven az ének.

DAL RÁKÓCZIRÓL.

Rodostó virágos,
Illatos mezőjén,
Tiszta színaranyból
Csillog a verőfény.
Gyémánt csöppet ringat
A szél a fűszálon,
Virágok szeméből
Eltűnik az álom.

Daloló madár száll
Orgona bokorra,
Kurucz daltól csendül
Czippus-hegyek orma;
Nyíló rózsafák közt,
Mint suhogó árnyak,
Régi ismerősök
Mosolyogva járnak.

Bezerédi, Bottyán,
Mikes, nagy Bercsényi,
S felséges urunknak
Hűséges cselédi,
Előjöttek sorban,
Nagy dologra várnak,
Érkezése léssen
A Turul madárnak.

Jönni fog! Hisz sokszor
Álmodoztak róla,
Hirt hozott felőle
Vándor daru, golya
Porladozó szívek
Mozdultak a sírban,
Fölpattan egyszerre
Mind, a mennyi sír van.

Ébredj föl Rákóczi!
Tárogatót fújnak!
Szárnya suhogása
Hallszik a Turulnak.
Nagy Magyarországon
Fölkelték a hősök,
Ide jönnek hozzád
Régi ismerősök!

Magyarország ébred,
Minden röge mozdul,
Egész erdő látszik
Rákóczi zászlókból.
Nézd! Utánad jönnek
A szálló felhőkön,
Kuruczvár fog hullni
A magyar mezőkön.

Mozdul az oroszlán,
Fölnéz álmodozva:
Hol van a Turul,
Mely lobogómat hozza?
Csak álom!... Könyemet
Idegen föld iszsa,
Édes hű cselédim
Feküdjetek vissza!...

55. Kék Dunáknak partja, fölséges, királyi!
Ott fog majd alakod érzébe öntve állni;
S oda jön a császár nagy dédunokája,
Meghajlik előtte, s koszorút tesz rája.
A magyar égbolton szép szivárvány támad,
Örmökonyeiből kurucok hadának,
Reá hull egy könyesepp a Habsburg szemére,
S ott fog tündökölni örök dicsőségre!...

Révai Károly.

Kiadja a szerkesztőség.

FERENCZ JÓZSEF KESERŰVIZ

az egyedül elismert kellemes ízű természetes hashajtószer.

NYILT-TÉR.

Dunky fivérek

Kolozsvári cs. és kir. udvari fényképészek
a felső-sétatéren levő műtermőkben

Désen

1904. november hó 20 és 21-én
fényképfelvételeket eszközölnek.

HIRDETÉSEK.

Sz. 9868—1904. D. V. T.

Arverési hirdetmény.

A tanács közhírré teszi, hogy a képviselőtestület 176—1904. jegyzőkönyvi számú határozata folytán a két hid közötti területen Gábre János kertje közelében 164 □ öl terület tűzifa lerakó helyül folyó 1904. évi november hó 23-án d. e. 9 órakor a gazdasági tanácsosi irodában megtartandó nyilvános árverésen bérbe fog adatni.

A feltételek hivatalos órák alatt a városi levéltárban megtekinthetők.

Dés város tanácsának 1904. évi november 9-én tartott üléséből.

Szilágyi Albert,
polgármester.

Losonczy István,
főjegyző.

A leghiresebb kötőgépek

házi és ipari célokra

I. styriai kötőgépgyár

magyar képviselte

Budapest, VII., Erzsébet-körút 23. sz.

Részletfizetésre is kapható.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Varrógépek és kerékpárok raktára

FOGL JÓZSEF LAJOS.

1—7

Világhírű!

A „REKORD” festészeti műintézet a kiválóan sikerült életnagyságu arcképeiről, melyeket elismert művészek által készített. Számos (kir. közjegyző által hitelesített) (ismerőlevél) a világ minden tájáról. ■■■■

Elsőrangú képek árai:

Olaf-, aquarell- és pastellfestésben fénykép után 48—63 cm. nagyságban, ára 20 kor.
L. gfinomabb kivitelű Blomm-, Platin- és kréta-rajz, ára 5 kor.

Részletes árjegyzék bérmentve.

Egy életnagyságu képet készítünk mindenkinek teljesen ingyen, ha részünkre 3 rendelést szerez és azokat egyenkint vagy egyszerre beküldi. ■■■■■■■■■■

„REKORD” festészeti műintézet

Budapest, VII., Rottenbiller-utca 46.

7—10

PÉNZ

4%-OS

törlesztéses kölcsönöket nyújtok budapesti és külföldi elsőrangú pénzügyintézetektől a földbirtok és ingatlan $\frac{3}{4}$ értékeig I. és II. helyre 15—65 évig terjedő időtartamra.

Személyhitelt! papoknak, katonatiszteknek, állami- és magánhivatalnokoknak, kereskedőknek és iparosoknak kezes és kezes nélkül 1—15 évig terjedő időre gyorsan és diszkrétan. Bank- és magánadósságok convertálása.

1—7 (Válaszbélyeg.)

LANG SAMU,

Budapest, VI., Nagymező-ut 12.

A kölcsön nem záloglevelekben, hanem készpénzben lesz folyósítva.

Értékpapírok és részvények a legmagasabb napi árfolyam mellett megvételnek.

Osztálysorsjegyek: $\frac{1}{1}$ K. 12.—, $\frac{1}{2}$ K. 6.—, $\frac{1}{4}$ K. 3.—, $\frac{1}{8}$ K. 150.

Legolcsóbb könyvnyomdai és könyv-

kötészeti munkák: Désen Rákóczi-tér

DEMETER ÉS KISS

könyvnyomdájában DÉSEN könyvkötészetében

mindennemű könyvnyomdai munkák, u. m. hírlapok, könyvek, füzetek, rovat-
os iven, nagyválasztékú és legszebb
tánczvigalmi és

menyegzői meghívók,

eljegyzési kártyák, gyászlapok, névjegyek a legolcsóbb árban felvételnek s pontosan és ízlésesen elkészítetnek.

minden e szakba vágó munkák, u. m. hivatalok, pénzügyintézetek kereskedelmi és ipari vállalatok, iskolák, könyvtárak részére szükséges

KÖNYVEK KÖTÉSE,

használt könyvek újra kötése és javítása a legolcsóbb árban felvételnek és legszebb kivitelben eszközöltetnek. —

Szolnok-Doboka vármegye

szabályrendeleteinek gyűjteménye

megjelent!

Kapható lapunk kiadóhivatalában (Serház-utca I. sz.)

Ára 6 korona.

Alapított 1875-ben.

Feuerstein Farkas

könyvkötő-üzlete

DÉSEN, a csizmadia árúcsarnok alatt.

Ajánlkozik:

könyvkötő és díszművek

olcsó elkészítésére.

Elvállal könyvtári, irodai, üzleti, körjegyzők, szolgabírák és iskolák részére főkönyvi és községi kezelési könyvek bekötését és olvasóegyleti kötetek körebe tartozó munkákat a legizlésebben s jutányos áron. Felszerelve papírvágó-, aranyozó-, sodronyfőző- és számozó gépekkel könyvek számozására. Aranymetszések a legelőkeltebben eszközöltetnek. Kir. törvényszéki szállító.

Jó munka!

Jutányos árak!

Női és férfi-öltönyök, színeha-
gyott felöltők bármily színre
egészben, gőzben megfestet-
nek, valamint a vasalások,
javítások és vegytisztításokra,
teljesen kielégítő munkával
szakszerű gondot fordítok.

HOCHTEIL MÓR

Szolnok-Dobokavármegye első gőz-kelme-
festő és vegytisztító intézete DÉS.

Üzlethelyiség: Főter 6. szám. (Hitelbank épület.)

Fiók: Szamosújvárt, Hétkereszt-u. 8. sz.

Kitűnő minőségű és legmagasabb szilárdságú Portland-Cementet ajánl olcsó áron a

Brassói Portland-Cement-Gyár

BRASSÓBAN.

Désen kapható: BRUGOVITZ JÓZSEF fűszerkereskedésében.

27—30

Nyomatott Demeter és Kiss könyvnyomdájában, Dés 1904.